

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Fra fengsel til arbeid
From prison to work

Kandidatnummer 252

BSV5-300 Bacheloroppgave i sosialt arbeid
Fakultet for helse- og sosialvitenskap
Institutt for velferd og deltaking
Innleveringsdato: 19.05.2021

Antall ord: 7941

Fra fengsel til arbeid

“Get you a job, and everything else will work out[...].”

Andersen et al., 2020, s. 495).

Innholdsfortegnelse

Abstract	4
1 Introduksjon	5
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling	5
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Teoretisk forankring	6
1.3.1 Lovbrytere.....	6
1.3.2 Fra innsatt til løslatt.....	6
1.3.3 Stigma.....	7
1.3.4 Vellykket tilbakeføring.....	7
1.3.5 Opplevd betydning av arbeid.....	8
1.3.6 Sosial kapital.....	8
2 Metode og analyse	9
2.1 Valg av metode	9
2.2 Litteraturstudie	9
2.3 Utvalg	10
2.3.1 Søkestrategi.....	10
2.3.2 Inklusjons- og eksklusjonskriterier.....	12
2.3.3 Flytdiagram.....	12
2.4 Analyse	14
3 Resultat og funn	14
3.1 Familie og venner – en port inn i arbeidslivet	15
3.2 «Vi ansetter ikke kriminelle»	16
3.3 Arbeid gir en følelse av å være en ekte mann	17
4 Diskusjon	19
4.1 Sosiale relasjoner på godt og vondt	19
4.2 Stigma og avvisning i arbeidslivet	21
4.3 Hvilken betydning har arbeid ha for den løslatte?	23
4.4 Metodediskusjon	25
5 Oppsummering	26
6 Litteraturliste	28
Vedlegg 1 - Litteraturmatrise	36
Vedlegg 2 – Kvalitetsvurdering	37

Abstract

Finding employment is an important factor when transitioning from prison to the community. However, offenders face several challenges in finding employment after their release. This paper aims to investigate these challenges, including the importance of employment when reintegrating back to the community. The research methodology of this study is based on literature review. The literature is selected from databases such as Academic Search Elite, Socindex and Scopus. Data from five qualitative studies were used to examine the research question. The analysis identifies three themes found in the articles: influence by family and friend network, rejection in the labor market and perceived meaning of work. Social networks play an important part in affecting the opportunities of formerly incarcerated people. A personal network is also an important element when searching for a job opportunity. Stigma effects the hiring desirability of former convicts, resulting in the use of other methods to find employment. Employment is crucial when returning to the community, but the success depends on the quality of the work. Employment should be meaningful and include a good structure with sufficient income.

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Jeg har valgt problemstilling på bakgrunn av erfaringer fra praksisperioden min. Jeg var i praksis i en bedrift som jobber med å gi fengselsinnsatte som nærmer seg ferdig soning, en ny sjanse i arbeidslivet, slik at de kan komme i gang med et «vanlig» liv. Der fikk jeg muligheten til å møte både innsatte i åpne fengsler og prøveløslatte. De hadde alle ulike type dommer, bakgrunn og historie, men til felles var alle interessert og motivert til å komme i arbeid. På bakgrunn av erfaringer fra praksis og kunnskap lært i dette utdanningsløpet, ser jeg at arbeid er en faktor som spiller en positiv rolle i tilbakeføringsprosessen. Samtidig var det tydelig at både det å søke jobber og klare å stå i jobb, bydde på flere utfordringer som følge av å være en tidligere domfelt. Dette er noe jeg ønsker å få større innsikt i, ved å se på løslattes erfaringer knyttet til det å komme i og klare å stå i arbeid.

Straffegjennomføring skal forgå på en måte som motvirker ny kriminalitet (Departementene, 2017). Likevel vender mange domfelte tilbake til kriminalitet etter løslatelsen (Departementene, 2017). Hva skal til for at de løslatte integreres i samfunnet og frastår kriminalitet? Arbeid er ofte en viktig del av menneskers identitet, og en ansettelse kan for mange være en forutsetning for integrasjon i samfunnet (Spjelkavik & Frøyland, 2014, s.10). For løslatte kan arbeid brukes som et virkemiddel for sosial inkludering, men også til å oppnå positiv identitetsutvikling (Spjelkavik & Frøyland, 2014, s.10). Arbeid kan altså være en beskyttelsesfaktor på flere områder for den løslatte som ønsker å fungere lovlidig i samfunnet. En beskyttelsesfaktor kan minske sannsynligheten for tilbakefall, ved å tilføre positiv innflytelse (Borge, 2010). Arbeid er med på å skape identitet og fylle et liv med mening, samtidig som det bidrar til en økonomisk trygghet (Gravås, 2011, s.58; Solstad, 2017, s.50).

1.2 Presentasjon av problemstilling

I denne litteraturstudien er problemstillingen:

Hvilke opplevelser har tidligere innsatte med å komme i arbeid og hvilken betydning har arbeid for deres tilbakeføring i samfunnet?

1.3 Teoretisk forankring

1.3.1 Lovbrytere

Begrepet «lovbryter» kan betegne alt fra de som har handlet ulovlig en gang, til personer som begår alvorlig kriminalitet gjentatte ganger. I denne oppgaven begrenses begrepet til å handle om fengslede lovbrytere, altså personer som har hatt et opphold i fengsel (Skardhamar, 2017, s.82). I samfunnet er det lagt strukturelle føringer som kan identifisere og reagere på ulik type atferd. Ved å begå en «alvorlig» kriminell handling, vil samfunnet reagere på det sosiale avviket med straffegjennomføring i fengsel. Sosialt avvik er når handling og atferd bryter med samfunnets normer og regler (Schiefløe, 2018, s.383-386). Å ha sittet i fengsel er et avvik fra det som er sosialt akseptert i samfunnet. Selv etter å ha gjennomført straff, vil en person oppleve sanksjoner fra samfunnet. En sanksjon er miljøets måte å reagere på sosiale avvik (Schiefløe, 2018, s.504). Sanksjoner vil også kunne påvirke den tidligere innsattes tanker om seg selv. Dersom en blir oppfattet og behandlet som en avviker, kan en selv oppfatte og oppføre seg som en avviker (Schiefløe, 2018, s.395).

1.3.2 Fra innsatt til løslatt

Alle fengsler er ulike, både nasjonalt og internasjonalt. Likevel har fengsler et felles mål og et felles trekk. Målet er å beskytte samfunnet, i tillegg fratrar alle fengsler den innsattes frihet (Ugelvik, 2017, s.176-178). I dagens samfunn er strategien med et fengsel i stor grad basert på endringsarbeid. Oppholdet i fengselet skal forandre lovbyteren til å bli lovlydig og klar for samfunnet igjen (Ugelvik, 2017, s.179). Å gå fra å være en innsatt til og løslates eller prøveløslates, vil for mange være en krevende prosess. Generelt er samfunnet ofte lite inkluderende ovenfor tidligere lovbytere. Dermed blir veien lang å gå for den enkelte som ønsker å leve et liv uten kriminalitet (Ugelvik, 2017, s.187).

Til tross for at soning i fengsel i utgangspunktet skal forebygge og endre den innsatte til å bli lovlydig, kan det for enkelte ha en motvirkende effekt. For noen kan et fengselsopphold føre til integrering til et tyngre kriminelt miljø, og løslates uten formål om å holde seg unna ny kriminalitet. Uansett hvilket formål en har ved løslatelsen, vil han eller hun oppleve stigma i arbeidsmarkedet på bakgrunn av fengselsoppholdet (Bhuller et al., 2020).

1.3.3 Stigma

Stigma er, ifølge Goffmann (1972), en miskrediterende egenskap. Stigmatiserte mennesker blir nedvurdert av andre i samfunnet, og blir ikke anerkjent i likhet med andre (Goffmann, 1972, s.12-14). De blir derimot sett på som reduserte i forhold til resten av befolkningen. Tidligere innsatte går under formen for stigma som handler om karaktermessige feil. På bakgrunn av personens fortid i fengsel, blir han eller hun ansett som illojal og farlig (Goffman et al., 2009, s.44-46). En studie viser til at løslatte i stor grad opplever at samfunnet ser på dem «som farligere enn gjennomsnittet» (LeBel, 2012).

I møte med samfunnet etter en løslatelse, vil det være naturlig for den løslatte å kjenne på en type ambivalens i sitt stigma. Mange ønsker å leve så naturlig som mulig og passe inn i samfunnet, men samtidig kan det være godt og behagelig å identifisere seg med like stigmatiserte (Goffmann et al., 2009, s.148). Som nevnt, vil løslatte oppleve stigma i arbeidsmarkedet. Studier viser til at løslatte ofte føler at deres muligheter til ansettelse, blir hindret på grunn av deres kriminelle bakgrunn (Ray, 2016; Sheppard & Ricciardelli, 2020).

1.3.4 Vellykket tilbakeføring

Når innsatte løslates til et godt liv, og klarer å avstå nye kriminelle handlinger, kan en kalle det en vellykket tilbakeføring. Å ha et godt liv, kan blant annet handle om å ha en meningsfull jobb (KRUS, 2019). Jobb gir først og fremst goder i form av inntekt, men også i form av å kjenne på mestring og tilhørighet. Å ha en stabil og oversiktlig økonomi, er en beskyttelsesfaktor i seg selv for klare å holde seg lovlydig (KRUS, 2019). En vellykket tilbakeføring vil også gi samfunnet store gevinster, ikke kun for enkeltindividet. Som ansatt vil en betale skatt som samfunnet får gode av, i motsetning til arbeidsledighet, som ofte vil gå på bekostning av samfunnet (KRUS, 2019).

Resultat fra en studie, som undersøkte løslatte menn sin opplevelse av tilbakeføring og arbeid, viste at deltakerne hadde et stort potensiale, og enorm verdi som kunne være av betydning for fremtidige arbeidsgivere (Palmer & Christian, 2019). Forskerne i samme studie poengterte at det er viktig å forstå nytten de løslatte kan gi til arbeidsplasser, på tross av tidligere bakgrunn. Denne viktigheten bygger på at

andelen løslatte øker, og skal videre fungere sammen med resten av befolkningen som ikke har kriminell bakgrunn (Palmer & Christian, 2019).

1.3.5 Opplevd betydning av arbeid

Å ha en kriminell bakgrunn er på flere måter brudd på det normale i samfunnet. Det å være arbeidsløs vil for mange også bli ansett som avvik fra normaliteten. Brudd på sosiale normer fører ofte til utstøting og det en kaller sosial eksklusjon (Solstad, 2017, s.71). Å føle at en ikke er ønsket eller passer inn i samfunnet gjør det utfordrende å komme i arbeid, da selvtillit og motivasjon er svekket av sosial eksklusjon. Mange opplever sosial devaluering, det betyr at de føler seg udugelige og ikke lenger ønsket (Underlid, 2005, s.121-123).

Arbeid er et grunnleggende behov, ifølge filosofen Immanuel Kant (Kant, 1798; Kant, 1803, sitert i Svendsen & Holm-Hansen 2011, s.41). Å fylle et liv med arbeid gir det innhold, som ikke kan erstattes av noe annet lignende. Kant hevder at et liv med kun underholdning, vil over tid føre til et liv uten mening som stadig vil føles mer livløst (Kant, 1798; Kant, 1803, sitert i Svendsen & Holm-Hansen 2011, s.41). Arbeid fyller ikke behovet for innhold til livet i seg selv, det må også gi en viss form for mening. For at arbeid skal dekke behovet for innhold i livet, er det dermed avgjørende at det oppleves som meningsfullt og givende (Svendsen & Holm-Hansen 2011, s.42).

Til tross for at det å komme i og klare å stå i arbeid, er en av mange utfordringer løslatte har, viser studien til Visher et al. (2011), at arbeid kan ha en stor betydning for å hindre tilbakefall og øke livskvaliteten til løslatte. Forskerne i samme studie hevder at jobb er mer enn kun stabil inntekt. Arbeid gir struktur og ansvar som er en beskyttende faktor i tilbakeføringen (Visher et al., 2011).

1.3.6 Sosial kapital

To studier gjennomført i USA og Norge viste at nærmere halvparten av alle ansettelser er formidlet gjennom bekjentskap (Hagtvet, 2005; Petersen et al., 2000). Å ha tilgang på ressurser gjennom sosiale nettverk er det en kaller sosial kapital (Schieffloe, 2018, s.381). Denne kapitalen kan gi tilgang på mange områder, også

arbeidsmessig. Grad av sosial kapital varierer fra person til person, men også hvor sterke relasjoner en har (Schiefløe, 2018, s.376). Noen har mange relasjoner, men de kan være svake eller ha lite å stille opp med. Mens andre har sterke relasjoner som kan bidra med mye på flere områder (Schiefløe, 2018, s.376). Styrken på relasjoner er ofte sterkest blant familiemedlemmer. Ønsket om å stille opp for familie kan være grenseløst, ofte gjelder det samme med nære venner (Schiefløe, 2018, s.376).

Som nevnt, kan sosial kapital være en viktig inngang til ansettelse. Arbeidsmarkedet i dagens samfunn er stort og kan være nokså uoversiktlig. Sosiale nettverk kan dermed bidra til utveksling av informasjon, dermed kan alle typer relasjoner være til nytte i et slikt tilfelle, enten de er sterke eller svake (Schiefløe, 2018, s.376).

Sosial kapital trenger nødvendigvis ikke å handle om goder, den kan også virke negativt inn. For individer som har havnet i et kriminelt miljø, vil den sosiale kapitalen være preget av relasjoner som i motsetning kan føre til påvirkning og fristelser i negativ forstand (Schiefløe, 2018, s.376). Resultater fra en studie, viser tydelig at forholdet kunne ha en negativ påvirkning på integreringsprosessen. Mange av deltakerne hadde konflikter, enten fra før, i løpet av eller etter fengsling, som førte til lite støtte under tilbakeføringen (Mowen & Boman, 2019).

2 Metode og analyse

2.1 Valg av metode

Hensikten med min oppgave er å undersøke hvilke opplevelser tidligere innsatte har med komme i arbeid, og hvilken betydning arbeid har for deres tilbakeføring i samfunnet. For å kunne undersøke denne problemstillingen, har jeg ikke tid eller ressurser til å gjennomføre egen primærforskning med intervju. Dermed bruker jeg litteraturstudie som metode til å innhente forskning knyttet til problemstillingen.

2.2 Litteraturstudie

Litteraturstudie er en metode som bruker sekundærdata, det vil si at en baserer seg på data som allerede finnes (Jacobsen, 2010, s.52-53). En litteraturstudie systematiserer den eksisterende kunnskapen, og ved å undersøke og sammenfatte

den vil en oppnå ny oversikt og kunnskap. Dataen som brukes i en slik studie skal være primær. Det vil si at kunnskapen er innhentet fra forskeren selv (Støren, 2013, s.17). I en litteraturstudie skal en søke etter forskningsartikler i databaser, som består av artikler innenfor mitt tema (Støren, 2013, s.37). Databaser kan gi flere hundretusen treff, og for å begrense søket er det dermed viktig å ha noen kriterier. En må både avgrense problemstilling for å kunne finne konkret og relevant forskning, men også begrense selve søket for å ikke drukne i all litteratur (Dalland & Keeping, 2020, s.148). Videre i søkeprosessen er det nødvendig å ha et kritisk blikk på litteraturen. Kildekritikk i en litteraturstudie handler om å vurdere forskningsartiklene en finner (Dalland & Keeping, 2020, s.152).

I en litteraturstudie er det viktig vise til en strukturert fremgangsmåte. Det vil styrke oppgavens pålitelighet og sikre at datainnhentingene ikke er tilfeldig (Dalland & Keeping, 2020, s.205). I metoddelen skal jeg videre vise til søkestrategien min, før jeg går nærmere inn på inklusjons- og eksklusjonskriteriene jeg har valgt. Videre tar jeg for meg flytdiagram, bruk av kildekritikk og en litteraturmastrise som viser de valgte artiklene på en oversiktlig måte.

2.3 Utvalg

2.3.1 Søkestrategi

For å finne litteratur som er relevant til min problemstilling, skal jeg gjennomføre et systematisk litteratursøk. Et detaljert systematisk litteratursøk vil sørge for en reell oversikt over hvilke forskningsartikler som finnes, slik at jeg ender opp med de artiklene som er mest relevante. Systematisk litteratursøk tar tid, og det finnes ingen kjappe løsninger (Aveyard, 2019, s.74). Før jeg formulerte problemstillingen og begynte å utarbeide et litteratursøk, undersøkte jeg om det eksisterte nok litteratur om temaet. Da fikk jeg også oversikt over hvilke søkebaser som ga flest og mest relevante resultater. Jeg utfylte videre et PICO-skjema med ulike søkeord som ville gi meg gunstige treff (Helsebiblioteket, 2016). Søkeordene ble utarbeidet ved hjelp av nøkkelord og ord brukt i abstrakt på artikler innenfor mitt tema. Skjemaet viser til søkestrenger og antall treff per søk og anvendte søkebaser: Academic Search Elite, Socindex og Scopus. På den måten er litteratursøket godt dokumentert slik at det er mulig for andre å gjennomføre søket og få like resultater (Espnes & Smedslund,

2009, s.73). I søkeprosessen har jeg også gjort handsøk. Da har jeg sett igjennom referanselistene og andre artikler som har referert til artiklene jeg har identifisert.

Tabell 1: PICO-skjema viser søkeresultatene (13.04.2021)

PICO	Søkestreng	Academic Search Elite (treff per søk)	Socindex (treff per søk)	Scopus (treff per søk)
Populasjon	1. parole* 2. offenders 3. offender 4. felon* 5. criminal* 6. ex-offender* 7. ex-felon* 8. ex-convict* 9. ex-prisoner* 10. #1 OR #2 OR #3 OR #4 OR #5 OR #6 OR #7 OR #8 OR #9	5,380 30,788 30,788 2,139 116,188 6,044 32 6,348 636 128,614	4,995 30,496 29,879 2,158 92,959 6,648 29 6,817 490 103,277	5,559 47,073 47,073 2,826 122,753 524 41 123 507 156,435
Interesseområde	11. employ* 12. work* 13. job* 14. career 15. #11 OR #12 OR #13 OR #14	893,725 2,512,718 180,634 134,933 3,236,671	188,376 459,424 67,751 43,552 571,936	2,515,546 6,845,474 372,168 193,795 9,092,549
Kontekst	16. reintegration 17. recidivism 18. reenter* 19. crime-free 20. #16 OR #17 OR #18 OR #19	3,965 5,529 1,985 42 11,248	1,763 4,511 391 41 6,470	8,320 10,274 2,909 88 21,195
Studiedesign	21. interview 22. qualitative 23. #21 OR 22	341,240 301,682 549,492	94,309 59,924 131,073	727,878 754,717 1,307,828
Tidsspenn	24. 2010-2021	15,220,195	653,089	33,946,349

2.3.2 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

I forarbeidet til søkeprosessen, ble det etablert en inklusjons- og eksklusjonstabell (tabell 2). Disse kriteriene er med på å lede søket etter relevante artikler. Konkrete kriterier vil sørge for et kontrollert søk, hvor en lett kan indentifisere hvilke artikler som bør vurderes og hvilke som kan utelukkes (Aveyard, 2019, s.74). Inklusjons- og eksklusjonskriteriene viser også hvordan jeg har avgrenset oppgaven til å blant annet inkludere begge kjønn og vestlige land. Til tross for at det kan være forskjeller i kriminalitetskultur blant kjønn og land, har jeg kun valgt å ekskludere ikke-vestlige land. Siden jeg ønsker å se på hvordan stigmaet «tidligere innsatt», arbeidslivet og tilbakeføring henger sammen, ser jeg på forskning fra EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand som sammenlignbare i forhold til min problemstilling (Høydahl, 2008).

I tillegg ønsket jeg å inkludere kvalitative studier. Det er fordi jeg ønsker å gå i dybden for å forstå individuelle opplevelser og erfaring knyttet til arbeid sin betydning for å unngå tilbakefall. Intervjuer i kvalitative studier skal være åpne og ikke legge føringer for svarene til intervjuobjektene. På den måten vil en få unike og «korrekte» opplevelser av virkeligheten (Jacobsen, 2010, s.61-62).

Tabell 2: Tabellen viser hvilke ord som blir inkludert og ekskludert i litteratursøket

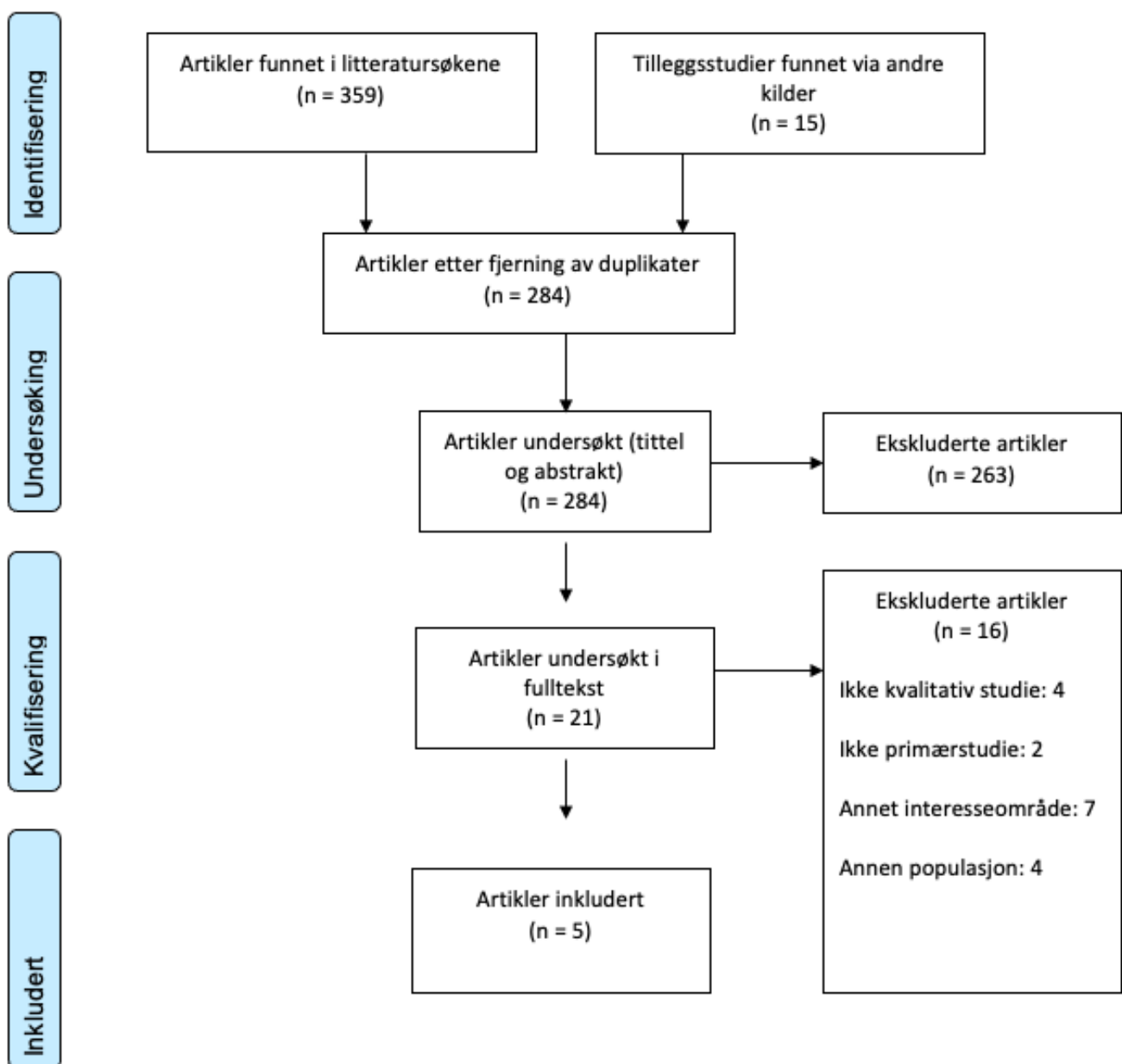
Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Løslatte eller prøveløslatte	Innsatte
Voksne (Fra 18 år)	Ungdom under 18 år
Arbeid	Andre temaer
Kvalitative intervju	Andre forskningsmetoder
Fagfellevurderte artikler	Ikke fagfellevurderte artikler
Vestlige land (EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand)	Ikke vestlige land

2.3.3 Flytdiagram

Etter å ha gjennomført et systematisk litteratursøk i Academic Search Elite, Socindex og Scopus, sitter jeg igjen med 359 artikler som inneholder søkeord fra inklusjonskriteriene. For å vise til videre behandling av disse artiklene, har jeg fylt ut et PRISMA flytdiagram (Moher, 2009). Den viser først totalt antall artikler etter

litteratursøket, videre reduseres antallet ned til 284, da 90 av artiklene var duplikater. For å identifisere duplikater har jeg importert alle 359 artikler inn i EndNote, deretter inn i Rayyan. Videre har jeg screenet artiklene, det vil si at tittel og abstrakt undersøkes basert på inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Etter å ha screenet tittel og abstrakt ble 90 ekskludert, og 21 artikler ble lest i fulltekst for vurdering av relevans. Jeg leste igjennom 21 artikler, og satt til slutt igjen med fem etter å ha vurdert de nøye basert på inklusjons- og eksklusjonskriteriene mine. Etter handsøk i de fem identifiserte artiklene, har jeg også vurdert 15 tilleggsstudier.

Figur 1: PRISMA flytdiagram viser den systematiske gjennomgangen av litteratur

2.4 Analyse

For å analysere artiklene, har jeg brukt Aveyard (2019) sin fremgangsmåte. Første steg er å kritisk vurdere artiklene jeg har inkludert. For å styrke kvaliteten på oppgaven må jeg, som nevnt, konsekvent være kritisk til litteraturen jeg bruker (Aveyard, 2019, s.102). Øverst i mitt litteraturhierarki har jeg kvalitative forskningsartikler. Hierarkiet er en liste over type litteratur som egner seg til litteraturstudien (Dalland & Keeping, 2020, s.144-145). For å sikre at forskningsartiklene er av god kvalitet, tar jeg kun for meg artikler fra fagfellevurderte tidsskrifter. Det vil si at forskningen er vurdert og godkjent til å kunne regnes som en hensiktsmessige og kvalitetssikker forskningsartikkel (Sakai, 2019).

Etter et systematisk litteratursøk, satt jeg igjen med fem forskningsartikler jeg ønsket å bruke som data i oppgaven. For å vise til oppgavens pålitelighet og faglighet, har jeg begrunnet valg av forskningsartikler og vurdert dem i et kildekritisk verktøy utformet av helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016). Hver artikkel er kvalitetsvurdert i vedlegg 2.

Deretter leste jeg nøye over resultatdelen på alle mine inkluderte artikler, og noterte funn som var relevant til min problemstilling. Ut ifra nøye lesning og notater, identifiserte jeg tre temaer som gikk igjen i artiklene. Temaene ble: påvirkning av venne- og familienettverk, avvisning i arbeidslivet og opplevd betydning av arbeid. Jeg gikk deretter over resultatene i artiklene igjen, og brukte markeringstusjer i tre ulike farger som hver representerte de ulike temaene (Aveyard, 2019, s.141). Til slutt kopierte jeg inn resultat fra artiklene, og sorterte dem etter temaer i et eget skjema. Det ga meg et godt utgangspunkt for å enkelt kunne presentere funnene mine. Nedenfor har jeg også laget et forenklet skjema som viser hvilke artikler som inneholder de ulike temaene (Aveyard, 2019, s.142).

3 Resultat og funn

I de inkluderte artiklene jeg har analysert, er tre av studiene gjort i USA, en i Canada og en i Australia. Til sammen i studiene er det 158 deltakere, med en gjennomsnittsalder på 37 år. Tre studier inkluderer både menn og kvinner, og to inkluderer kun menn. Litteraturmatrisen i vedlegg 1 viser innholdet i hver artikkel. Videre skal jeg nå presentere funn fra artiklene mine.

Tabell 3: Oversikt over temaer i artiklene

Tema:	Påvirkning av venne- og familienettverk	Avvisning i arbeidslivet	Opplevd betydning av arbeid
Andersen et al., 2020	x	x	x
Cherney et al., 2016	x	x	x
Davis et al., 2013	x	x	x
Pogrebin et al., 2014	x	x	x
Power et al., 2017	x		x

3.1 Familie og venner – en port inn i arbeidslivet

"The best way to find jobs is through a friend or somebody you know[...]" (Pogrebin et al., 2014, s. 401). I samtlige artikler kom det tydelig frem at et nettverk av familie og venner bidro positivt i prosessen med å komme i arbeid. Enten det var gjennom deres kontakter eller i familiebedrifter. Muntlige garantier og at noen «gikk god for dem», kunne trygge arbeidsgivere at den løslatte var til å stole på (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). De som ikke hadde familie eller venner som hadde mulighet eller var villige til å hjelpe til med jobbsøking, måtte ty til andre måter. De søkte på egenhånd eller fikk hjelp av attføringsbedrifter (Cherney et al., 2016; Pogrebin et al., 2014). En deltaker forteller at etter han ble løslatt for åtte måneder siden, har han sendt inn flere søknader om dagen uten å få noe respons. Det var en god venninne av moren hans som til slutt tilbudte han en jobb (Pogrebin et al., 2014).

Nettverk av familie og venner kunne også ha en negativ innvirkning på de løslatte. Det kom frem at feil miljø og gamle venner gjorde det vanskelig å holde seg unna ny kriminalitet (Davis et al., 2013). Den ene deltakeren advarte og sa: «No matter what, stay away from all them old friends» (Davis et al., 2013, s. 460). Dette kunne også gjelde i arbeidslivet. De fleste deltakerne i den ene artikkelen unngikk bevisst å bli venner med kollegaer (Power et al., 2017). På den måten ville de ikke bli fristet til å bryte reglene for prøveløslatelsen, som for eksempel å drikke alkohol. Noen hadde

også kollegaer med kriminell historie. Deltakerne var dermed bevisste på å ikke knytte sosiale relasjoner til disse kollegene (Power et al., 2017). En deltaker sa:

I prefer it that way [not being friends outside of work] and there is a reason, I mean, we all came from jail, I mean most of us, and, uh, I have a problem with having a relationship with dysfunctional people so I need to build up more relationships that are positive . . . it's best to avoid any chances of getting influences. (Power et al., 2017, s. 62).

Familie og venner spilte positivt inn for motivasjonen til å lykkes blant noen av de løslatte. De var motiverte til å lykkes for å ikke svikte dem som støttet de, og ønsket å være en god forsørger for barna og familien (Andersen et al., 2020; Power et al., 2017). En av deltakerne nevnte at han ønsket å være den beste faren han kunne være (Andersen et al., 2020).

3.2 «Vi ansetter ikke kriminelle»

Å bli avvist av arbeidsgivere var et tema som gikk igjen i flere av artiklene (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Pogrebin et al., 2014). Da en deltaker hadde levert en jobbsøknad, fikk han bare beskjeden: «They don't hire felons» (Pogrebin et al., 2014, s. 399). En annen deltaker beskrev det på denne måten:

I'm free, but I still feel as though I'm in prison[...] I can't really provide for myself. I got children I can't provide for. Every time I mention to a potential employer that I'm just out of prison, the look alone tells you it might not be much of a chance of me getting employed here[...]. (Andersen et al., 2020, s. 495).

Mange deltakere følte seg tvunget til å lyve om sin kriminelle bakgrunn for å ha en sjanse i arbeidsmarkedet. En deltaker sa "*I kind of told a white lie at my interview. It was the only way I could get my foot in the door[...]*" (Pogrebin et al., 2014, s. 399).

I artikkelen til Cherney mfl. (2016) ble det identifisert ulike strategier for å håndtere stigma fra arbeidsgivere. Det ene var å lyve om detaljer, eller vente med å fortelle bakgrunn til etter en ansettelse, og håpe på tilgivelse. Det var også noen som gikk for å holde sin kriminelle bakgrunn helt skjult for arbeidsgiveren. For de løslatte som hadde erfaring fra attføringsbedrifter, hadde deltakerne til og med blitt oppfordret til å lyve eller skjule opplysninger om sin kriminelle bakgrunn ovenfor arbeidsgivere (Cherney et al., 2016). Det ble også nevnt at å måtte forklare hullet i CV'en, var en bekymring for de fleste deltakerne (Cherney et al., 2016).

Mange løslatte ekskluderte seg selv fra ulike arbeidsbransjer. Enten fordi det var umulig på grunn av krav om plettfri vandel, eller fordi noen bransjer av erfaring ikke inkluderer tidligere lovbryttere. En annen grunn kunne være krav om førerkort, og ofte blir løslatte fratatt førerkort i en viss periode på bakgrunn av dommen deres (Cherney et al., 2016; Pogrebin et al., 2014). En bransje som derimot ofte er mer inkluderende for tidligere lovbryttere, er bygge- eller lagerjobber og sesongarbeid. I disse type jobbene ble det ofte lagt mer vekt på mulighet til å «gjøre jobben» fremfor den ansattes fortid (Cherney et al., 2016).

I Davis mfl. (2013) sin artikkel, var det flere som hevdet at det ikke var noe problem å få seg arbeid etter løslatelsen. En av deltakerne sa:

I think that's a bunch of crap, when felons go, 'oh it's so hard for me to find a job'. No it's not. I mean it may not be that scientist or architect job that you wanted, you're not going to get that, but it's not hard for you to find a job. You can find one; you just don't want the job that is in front of you. (Davis et al., 2013, s. 458).

Mange av deltakerne tok de jobbene som var tilgjengelig, og kunne ikke være kresne i valg av arbeidsplass (Andersen et al., 2020; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014). En deltaker hevdet: *"Get you a job, and everything else will work out[...] You just have to go with the first thing that's available. You know what I mean?"* (Andersen et al., 2020, s.495). Det var flere deltakere som anså de tilgjengelige jobbene kun som kortsiktig mål for å kunne jobbe seg oppover. Tanken var at det ble lettere å ansettes i høyere stillinger dersom en hadde jobberfaring og referanser fra andre arbeidsgivere etter løslatelsen. Da ville det dermed være mindre fokus på deres kriminelle bakgrunn (Andersen et al., 2020; Pogrebin et al., 2014).

3.3 Arbeid gir en følelse av å være en ekte mann

Å føle at en bidrar positivt i samfunnet, var en viktig del av lovlig arbeid for flere av deltakerne. En bidrar ved å betale skatt og tilpasse seg samfunnets normer og regler (Andersen et al, 2020; Power et al, 2017). *"It's not about get over, it's about doing the right thing. Get yourself above, you know, the crime line[...] Incorporate the things that make it work right. Like, don't be a repeat offender. Pay taxes, go get a job"* (Andersen et al, 2020, s.494). Deltakere trakk frem at å føle seg til nytte, hjalp på selvfølelsen. De så på seg selv som et positivt medlem av samfunnet, fremfor å være

en «kriminell» (Andersen et al, 2020; Power et al, 2017). «[...]My job makes me feel like I am a somebody now[...] I'm not useless, I am needed somewhere, I am part of something. This is great, like it's really great. I feel useful[...]» (Power et al., 2017, s.63).

Noe som gikk igjen i samtlige artikler, var hvor mye økonomi og lønn fra lovlig arbeid hadde å si for deltakerne. Å kunne betale regninger, forsørge familie, være uavhengig og generelt ha en relativt stabil økonomi, var positive faktorer som følge av arbeid (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). I artikkelen til Andersen et al. (2020), mente flere deltakere at gjennom ærlig arbeid og ved å kunne forsørge familien, var man en «ekte mann». *"Having money coming from an honest source gives me a way to support my family and I don't have to look for alternative methods of doing so, like I was before selling drugs"* (Davis et al., 2013, s.457). En sikker og stabil inntektskilde hjalp altså mange å holde seg unna kriminalitet (Davis et al., 2013).

Å ha noe å se frem til og fylle dagene med, var også faktorer som holdt mange unna kriminalitet (Davis et al, 2013; Power et al., 2017). *"Employment always helps keep you out of crime 'cause if you've got a good job, you've got something you can look forward to everyday"* (Davis et al, 2013, s.457). Å være uten arbeid vil ofte føre til at en hadde for mye ledig tid, og det var lett å gå tilbake til det gamle livet eller henge med gamle «kriminelle kompiser» (Pogrebin et al., 2014). En deltaker forklarte det slik: *"If I didn't have a job, I'd be bored to death. I'd be at the liquor store at 10 o'clock waitin' for it to open, so I can pass the day really quickly because time flies when you're incoherent"* (Davis et al, 2013, s.458).

For deltakere som slet med å komme i arbeid, ga all den ledige tiden og kjedsomhet, som nevnt over, ofte negative konsekvenser. Samtidig ble deltakere preget av følelser som frustrasjon over situasjonen. Stress og bekymring gjorde det krevende å holde seg motivert og lovlydig (Pogrebin et al., 2014). Det samme kunne også gjelde deltakere som ikke hadde arbeid de anså som meningsfullt. En ikke meningsfull jobb bidro til negative følelser som depresjon, misunnelse og at en ikke strekker til. En meningsfull eller «god» jobb, ble beskrevet som en jobb en ser frem til (Power et al., 2017). Stillingsstørrelse og lønn kunne også være avgjørende for om arbeid holdt

dem unna kriminalitet. Ofte skaper tidligere gjeld, barnebidrag og andre utgifter, problemer for løslatte hvis en ansettelse ikke kan dekke alle utgifter (Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014).

Et godt arbeidsmiljø ble trukket frem som en positiv faktor. Å bli stolt på og verdsatt av ledere og kollegaer ga deltakerne selvtillit (Power et al., 2017). Det å bli verdsatt på jobb, samt å ha en meningsfull jobb, ville gi en følelse av stolthet og tro på seg selv. (Andersen et al., 2020; Power et al., 2017). På en annen side økte et arbeidsmiljø preget av dårlig kultur og kriminelle kollegaer, risikoen for tilbakefall (Pogrebin et al., 2014). Stolthet ble også nevnt i forhold til arbeid. En deltaker sa: «*I always knew to work, but I never took pride in doing it. So that was my big perspective. For whatever job you have, just take pride in doing it*» (Andersen et al., 2020, s.495).

4 Diskusjon

Formålet med denne studien er å undersøke hvilke opplevelser løslatte har med å komme i arbeid, og hvilken betydning arbeid har for deres tilbakeføring. Det er tydelig at løslatte møter på flere utfordringer på veien fra fengsel og inn i arbeidslivet. Funnene er delt inn i nettverk av familie og venner, avvisning i arbeidslivet og opplevd betydning av arbeid. Videre skal jeg diskutere funnene mine ved å sammenligne artikler og vise til teori og annen forskning.

4.1 Sosiale relasjoner på godt og vondt

Deltakere i samtlige studier opplever at familie og venner er viktig for å få en fot innenfor arbeidslivet (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). Et lovbrudd vil påvirke flere enn selve personen som begår en kriminell handling. Pårørende, nær familie eller nære venner, vil kunne oppleve store konsekvenser som følge av lovbruddet. Spesielt ved alvorlig kriminalitet. Det finnes tilfeller der pårørende har mistet venner og jobb, og til slutt bosted som følge av arbeidsledighet (Condry, 2007, s.28). Andre opplevde å føle seg utrygg, miste håpet og miste seg selv og deres identitet. De kunne føle at alt de hadde erfart og lært hele livet var en løgn, spesielt når lovbruddet kom som en overraskelse (Condry, 2007, s.29). Til tross for å ha påført venner og familie en slik

belastning, er ofte disse relasjonene grenseløse. Sosial kapital med sterke relasjoner, vil ha høy verdi for den løslatte, da ønsket om å hjelpe stiller sterkere enn skuffelsen (Schiefløe, 2018, s.376).

Det kom tydelig frem i studiene, at spesielt familienettverket spilte en positiv rolle for tilbakeføringen. Samtidig burde en holde seg unna gamle venner og det tidligere miljøet (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). Å flytte tilbake til hjemkommune, der familie og venner bor, kan på en side være en beskyttelsesfaktor da det ofte vil hjelpe løslatte inn i arbeidslivet. Samtidig vil en da ofte være i nærheten av det gamle miljøet, som igjen er en risikofaktor. Risikofaktorer er faktorer som øker sjansen for negativ utvikling, i dette tilfellet er det snakk om tilbakefall (Borge, 2010). I forkant av løslatelsen vil det dermed være viktig å vurdere beskyttelses- og risikofaktorene. Det å flytte til en helt ny kommune kan være den beste løsningen for noen, mens andre får best utbytte av å flytte tilbake til gode venner og familie (Davis et al., 2013). For løslatte som returnerer til hjemkommunen, vil selektiv involvering være en hensiktsmessig strategi. Det vi si at en unngår å være i nærheten eller ha kontakt med personer som kan ha en negativ innflytelse (Abrams, 2006).

Resultat viste også at familie og venner var en motiverende påvirkning i ønsket om å lykkes og komme i arbeid (Andersen et al., 2020; Power et al., 2017). I samfunnet skal en tilpasse seg de ulike rollene en er tildelt, for eksempel rollen som venn, far eller kjæreste. Ved å leve opp til rolleforventningene, vil en møtes med positive eller normale reaksjoner (Schiefløe, 2018, s.203). Deltakerne ønsket å være gode foreldre og ikke svikte deres nære og kjære. Da kriminalitet tidligere har begrenset dem i å oppfylle kravene som stilles til de ulike rollene, har de nå mulighet og ønske om å tilfredsstille disse kravene. Å holde seg lovlydig og stå i arbeid, gir gode muligheter til å være en god forsørger (Andersen et al., 2020; Power et al., 2017).

Strukturen i nettverket har betydning for løslattes sosialisering. Sosialisering har igjen påvirkning på atferd, handling og muligheter (Skog, 2006, s.214). Som nevnt, kan nettverk også påvirke negativt, for eksempel kriminelle miljø. Dermed kan nettverk deles inn i gode og dårlige. Sterke relasjoner i et dårlig nettverk, er ofte mer skadelig enn svakt eller ingen integrering i et nettverk (Skog, 2006, s.215). Løslatte med

svake relasjoner, henvender seg ofte til personer med lignende erfaring. Støtte fra tidligere lovbyggere som nå holder seg lovdydig, viser seg å motvirke tilbakefall (Mowen et al., 2019). Derimot kan sterk integrering i et kriminelt miljø, for eksempel en gjeng, i større grad føre til tilbakefall. Basert på deltakernes uttalelser, er det lite som tyder på at deres tidligere kriminelle miljø er støttende i den løslattes tilbakeføringsprosess. Sannsynligvis er disse relasjonen bygget på helt andre verdier og holdninger, som ikke vil gagne eller hjelpe den løslatte ut i lovlig og stabilt arbeid (Davis et al., 2013; Power et al., 2017).

4.2 Stigma og avvising i arbeidslivet

Som nevnt, beskrev en deltaker at han på en side var fri, men samtidig følte seg fengslet. Det var på bakgrunn av de begrensningene han møtte som følge av sin tidligere kriminelle historie (Andersen et al., 2020). Stigmatiseringen de løslatte opplever i sosiale situasjoner, kan føre til at en bevisst prøver å unngå slike situasjoner. En slik utvikling vil sannsynligvis kun føre til mindre inkludering, da arbeidsgivere sjeldnere må ta stilling til søkere med hull i CV'en (Goffmann et al., 2009, s.53-54). Det vil gi størst konsekvens for den stigmatiserte. Stigmaets begrensninger kan føre til at den løslatte mister håpet om en ansettelse og isolerer seg fra omverden. Det å ikke bli sosialisert i løpet av en dag, kan føre til depresjon, ensomhet og fiendtlighet (Goffmann et al., 2009, s.53-54).

For å få muligheten til ansettelse, spesielt i en «god jobb», var det flere deltakere som henviste til ulike strategier. Å lyve var en strategi som ofte gikk igjen blant deltakerne (Cherney et al., 2016; Pogrebin et al., 2014). Når deltakerne bevisst lyver om detaljer rundt deres kriminelle bakgrunn, er de klar over konsekvensene som følger av å tilbakeholde eller gjøre om på sannheten. Enten ved at de blir avslørt av en bakgrunnsjekk, eller at sannheten kommer frem på annen måte. Likevel er det for noen verdt forsøket, når de uansett hadde blitt avvist ved å fortelle sannheten (Augustine, 2019). På en måte kan en si at løslatte blir tvunget til å lyve for å ha en sjanse i arbeidslivet.

I den ene studien ble det hevdet at løslatte som slet med å komme i arbeid, ikke godtok de tilgjengelige jobbene. Alle kunne komme i arbeid, men holdninger gjorde at

de løslatte krevde mer enn det de tilgjengelige jobbene kunne tilby (Davis et al., 2013). Det er mulig at de fleste kan få jobb, men for å klare å stå i en jobb er det viktig ta hensyn til trivsel. For å trives, er det ofte nødvendig at en blir utfordret og at arbeidsoppgaver samsvarer med den løslattes forutsetninger. Hvis en ikke får brukt personlige egenskaper, at arbeidet er ensidig eller om det er for mange eller for få arbeidsoppgaver, vil ikke arbeid lenger være noe en ser frem til. Tvert om blir det noe en vegrer seg for, fordi det ikke utfordrer og er «kjedelig» (Harju et al., 2014; Harju et al., 2016; Loukidou et al., 2009; Van der Heijden et al., 2012). Det at løslatte ofte har problemer med å komme seg inn i arbeidslivet, kan dermed bety at de blir avvist av arbeidsplassene som faktisk er givende, og kan ha en positiv betydning for den løslatte. I tillegg viste det seg at deltakere selv ekskluderer seg fra ulike arbeidsplasser (Cherney et al., 2016; Pogrebin et al., 2014). Fordi de ikke oppfylte kravene til arbeidsplassen, på grunn av krav om plettfri vandel eller førerkort. Dersom den løslatte har et sterkt ønske om å jobbe med barn og unge, kan det tenkes at det vil være nærmest umulig å oppnå. Krav om plettfri vandel er ofte en forutsetning på slike arbeidsplasser. I forhold til utsagnet om at holdninger gjorde at løslatte ble for kresne (Davis et al., 2013), må dermed løslatte også innse sine begrensinger og ha et realistisk syn på deres muligheter.

Lav utdanning og lite arbeidserfaring er kjennetegn som ofte går igjen blant personer som begår kriminelle handlinger (Jensen, 2013; Skardhamar & Telle, 2009). De samme faktorene, samt ustabil livssituasjon, er kjennetegn for personer som står utenfor arbeidslivet. Med en begrenset CV, er det lett for arbeidsgivere å avslå søknader på bakgrunn av de konkrete opplysningene (Spjelkavik & Frøyland, 2014, s.35). Det gjør at mange ikke får sjansen til å overbevise arbeidsgivere om deres potensiale eller arbeidsevne. Ved å gi den løslatte muligheten til å komme på et intervju, ville de sannsynligvis hatt en bedre sjanse. Å vise personlighet, styrker, svakheter og ikke minst, få fortelle bakgrunn for deres kriminelle handling, vil gi arbeidsgivere et annet vurderingsgrunnlag (Pager et al., 2009; Pandeli & O'Regan, 2020).

Å få en meningsfull jobb med tilstrekkelig lønn, er krevende når en allerede stiller svakt som en løslatt jobbsøker. I tillegg til en kriminell bakgrunn, er det også kjent at mange løslatte har lite arbeidserfaring og ofte ingen utdanning. Noe som gjør at

mange stiller svakt uavhengig av tidligere lovbrudd (Visser et al., 2011). For deltakerne i studiene var det viktig at de fikk god nok lønn som kunne betale utgiftene (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). Men på bakgrunn av å være en tidligere kriminell, kan en stilling som betaler godt nok, være krevende. En konsekvens av dette kan være at de løslatte ikke hadde andre valg enn å ty til illegale måter å tjene til livets utgifter (Davis et al., 2013).

4.3 Hvilken betydning har arbeid ha for den løslatte?

At de løslatte har fått jobb, enten gjennom nettverk eller på egenhånd, betyr ikke nødvendigvis at de slipper å oppleve å bli vurdert og behandlet annerledes på bakgrunn av stigma (Goffmann, 1972, s.12-14). Arbeidsmiljø kan være en stor faktor for trivsel i arbeidshverdagen. Dermed er neste steg i prosessen å bli «akseptert» av kollegaer. Det er individuelt hva løslatte velger å informere om til medarbeidere. Noen ønsker å legge alle kortene på bordet for sin egen del, mens andre skjuler detaljer fordi de selv prøver å glemme fortiden (Cherney et al., 2016). Baksnakking, rykter og utestenging fra medarbeidere, kan dermed være en situasjon løslatte må forholde seg til på arbeidsplassen. Enten det skjer på grunn av redsel eller nysgjerrighet rundt kriminell bakgrunn, vil det kunne påvirke den løslattes velvære på jobb. Ryktespredning og ignorering i jobbsammenheng blir direkte knyttet opp mot psykisk helse (Al Omar et al., 2019).

Som nevnt, er ikke arbeid en beskyttelsesfaktor i seg selv. Til tross for en «god arbeidsplass», kan et nedrivende arbeidsmiljø bidra til tilbakefall. Det var viktig for deltakerne å bli verdsatt og stolt på av kollegaer og ledere (Power et al., 2017). En studie viser til at kollegaer påvirker hverandres oppførsel indirekte. Når en omgås på jobb, etterligner og tilpasser en ubevisst hverandres oppførsel. Arbeidsengasjement blir også overført mellom kollegaer (Bakker et al., 2016). Bandura underbygger dette med sin observasjonsteori. Mennesker observerer, etterligner og tilpasser seg andres egenskaper og atferd (Bandura, 1977, sitert i Håkonsen 2014, s.147-148). På den måten vil arbeidsmiljø ha stor betydning for den løslattes muligheter til å holde seg lovlydig. Det er hensiktsmessig med kollegaer og ledere som motiverer, støtter og legger til rette for personlig utvikling, for å trives og forstå kriminelle handlinger. I

motsetning vil kollegaer med dårlige holdninger og lite arbeidsengasjement, påvirke den løslatte negativt.

Å fylle dagene med struktur og mening, holder deltakerne opptatt fra å begå kriminalitet (Davis et al, 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). Det finnes en rekke ulike teorier og strategier for å forebygge kriminalitet og tilbakefall (Skog, 2006, s.255). Med de inkluderte studiene som utgangspunkt, kan en se på arbeid som en forebyggende strategi. Fremfor å fokusere på risikofaktorer, er det tydelig at beskyttelsesfaktorer kan være nokså viktige å ha fokus på. En deltaker sier at han hadde dratt på vinmonopolet dersom han ikke hadde hatt arbeid. Det var en måte å få dagen til å gå fortere (Davis et al, 2013). Andre sier at de ville hengt med sitt gamle nettverk dersom de ikke hadde hatt en jobb å gå til (Pogrebin et al., 2014). Å fylle dagene og få en struktur, kan dermed anses som en forebyggende teori for å motvirke kriminalitet. Det er tydelig at det å holde seg opptatt holder mange unna gammelt miljø og kriminalitet (Abrams, 2006).

En strukturert hverdag for å hindre kjedsomhet kan ses i sammenheng med kjennetegn blant løslatte. Ofte er det en sammenheng med psykiske lidelser i forhold til kriminalitet (Jensen, 2013). Studier viser at andelen innsatte med ADHD eller lignende hyperaktive egenskaper, er overrepresentert sammenlignet med gjennomsnittet i befolkningen (Dalteg & Levander, 1998; Rösler et al., 2009; Revold, 2015; Young et al., 2018; Young et al., 2009). Symptomer av ADHD varierer fra person til person, men hyperaktivitet fremtrer hos mange (Løvaas & Dahl, 2013, s.42). I tillegg er ofte impulsivitet en del av hyperaktivitet. Hyperaktive og impulsive personer har ofte et risikofylt liv, som lett kan komme ut av kontroll (Løvaas & Dahl, 2013, s.52). Når deltakerne påpeker at det er viktig unngå kjedsomhet og holde seg opptatt (Davis et al, 2013; Pogrebin et al., 2014), kan det ses i lys av at mange løslatte har mye energi og lett kan ta feilvurdering på grunn av impulsivitet.

Arbeid hadde stor betydning for deltakernes tanker om seg selv og fremtiden. Livet fikk en annen mening og de følte seg til nytte i samfunnet (Andersen et al, 2020; Power et al, 2017). Endring av livstil og tankegang kan i stor grad redusere ulovlige fristelser (Apel, 2017). I tillegg var familie, økonomi og eierskap viktige faktorer som bidro til å holde seg unna kriminalitet (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016;

Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). I sammenheng kan en se at det som betyr noe for den enkelte, har en positiv innvirkning på den løslatte. Det kan dermed tenkes at desto mer den løslatte har «å tape», desto mindre sannsynlig er det at den løslatte begår ny kriminalitet (Cooke, 1994).

Den økonomiske gevinsten av arbeid var et funn i samtlige artikler (Andersen et al., 2020; Cherney et al., 2016; Davis et al., 2013; Pogrebin et al., 2014; Power et al., 2017). En stabil økonomi er en form for trygghet, som sikrer de materielle behovene som for eksempel bolig, mat og transport (Solstad, 2017, s.16). Livet er vanskelig for mange løslatte, og ofte er det en sammenheng mellom vanskelig livssituasjoner og økonomi. Det er lett å miste oversikt, og derav ta risikovurderinger som gjør situasjonen verre. Noen slutter å betale regninger, eller bruker penger på andre formål enn det som burde blitt prioritert (Solstad, 2017, s.47-48). Å skaffe arbeid med lønn tidlig etter løslatelsen, kan dermed avverge at løslatte tar raske og lite gjennomtenkte avgjørelser.

Ved å betale skatt og ha et ærlig arbeid, følte deltakerne at de var til nytte og de kjente på stolthet (Andersen et al, 2020; Power et al, 2017). Å føle seg ønsket har betydning for hvordan mennesker har det med seg selv (Håkonsen, 2014, s.71). Arbeid vil altså styrke den løslattes psykiske helse, ved å gi en god selvfølelse (Svendsen & Holm-Hansen 2011, s.73). Som deltakerne uttrykker kan arbeidsledighet eller arbeid uten mening, føre til mye stress og bekymring (Pogrebin et al., 2014). Samtidig var det viktig for deltakerne å kunne forsørge familie og være en god forelder (Andersen et al., 2020; Davis et al., 2013; Power et al., 2017). Et lovlig arbeid, som gir god selvfølelse og mindre bekymring, vil gi bedre forutsetninger for at deltakerne kan være en god familiefigur.

4.4 Metodediskusjon

I etterkant av denne studien, opplever jeg at metodevalget passet til min problemstilling. Med hensyn til tid og ressurser, har litteraturstudie sørget for innhenting av data i et bredere omfang sammenlignet med andre metodedesign. Et strukturert litteratursøk skal sørge for at jeg finner den forskningen som er mest relevant til min problemstilling (Aveyard, 2019, s.74). I mitt tilfelle endte jeg opp med

fem artikler skrevet på engelsk. Til tross for at jeg har vært grundig i analysen og sjekket opp ord og uttrykk, er det ingen garanti for at jeg har tolket resultatene riktig i oversettelsen. Dette kan være en svakhet i oppgaven. En annen svakhet kan være at egne erfaringer og meninger har preget vinkling og tolkning av data. Dette er noe jeg har et bevisst forhold til, og har dermed passet på å ta med alle synspunkt og funn i temaene jeg har analysert og diskutert.

Et av inklusjonskriteriene i søket mitt, var kvalitativ forskning. Det er fordi jeg ønsket å få en bedre forståelse av opplevelser og mening. Med færre deltakere, går forskeren i dybden istedenfor å gå i bredden, og en vil få en større nærhet til forskningsfeltet (Dalland & Keeping, 2020, s.54-55). Siden jeg tar for meg data fra kvalitative studier, er jeg bevisst på at synspunkt og funn ikke representerer alle innsatte. Deltakerne er kun et utvalg, og det kan være store variasjoner på blant annet dommer, bakgrunn, motiv og situasjon. Siden jeg har en problemstilling som kun tar utgangspunkt i det å være en «løslatt», er det større fokus på tematikken fremfor bakgrunn og lignende.

Samtidig mener jeg at denne studien lar seg generalisere. Det vil si at forskningsresultatene er gjeldene for andre enn kun deltakerne i de inkluderte forskingsartiklene (Dalland & Keeping, 2020, s.246). Jeg anser denne studien som representativ for både norske og løslatte fra andre vestlige land. På bakgrunn av problemstillingen og dens inklusjons- og eksklusjonskriterier, er det ikke fokus på ulike strukturer i samfunnet, kriminalomsorgen eller arbeidsmarked i landene. Til tross for disse ulikhetene, anser jeg stigmatisering av løslatte i arbeidsmarkedet som nokså likt i vestlige land. Tematikken er gjeldene for mange land.

5 Oppsummering

Formålet med denne oppgaven var å undersøke betydning av arbeid for løslatte, og deres opplevelser og forutsetning i arbeidsmarkedet. Jeg har brukt litteraturstudie som metode til å analysere funn fra fem forskningsartikler. Artiklene ble identifisert ved hjelp av et systematisk litteratursøk i relevante databaser. Etter kvalitetsvurdering av artiklene, gjennomførte jeg en analyse av artiklenes resultater og identifiserte tre temaer: Påvirkning av venne- og familienettverk, Avvisning i arbeidslivet og Opplevd betydning av arbeid. Funn viser til at sosiale nettverk har en

påvirkende rolle når det kommer til løslattes muligheter, også når det kommer til arbeidsmuligheter. Selv om nettverk viser seg å kunne ha en negativ påvirkning, er de gode relasjonene med familie og venner i stor grad fremmet som positive og motiverende faktorer. På bakgrunn av stigma, bydde også møte med samfunnet på avvisninger i arbeidsmarkedet. Avvisning gjorde det krevende å finne arbeid, spesielt den typen arbeid som holder de løslatte unna ny kriminalitet. Løslatte måtte innse realiteten, og flere utarbeidet strategier for å få innpass på arbeidsmarkedet. Samtidig var det gjennomgående viktig for de løslatte at jobben hadde et meningsfylt innhold. For å frastå kriminalitet, måtte de ha noe å se frem til og fylle dagene med. Kvalitet på arbeidet hadde betydelig innvirkning på den løslattes tilbakeføring.

Kunnskap om arbeid sin betydning for løslatte og opplevelser av overgangen fra fengsel til arbeid, er relevant i flere praksisfelt. Flere og flere løslates hver dag, og for å redusere kriminalitet og holde samfunnet trygt, må alle bidra. Først og fremst er kunnskap fra denne studien viktig for sosialarbeidere, men også andre yrkesgrupper som jobber tett med mennesker. Alle arbeidsgivere, samt resten av samfunnet, vil også ha nytte av å få innsikt i løslates forutsetninger, utfordringer og verdien av god integrering.

6 Litteraturliste

- Abrams, L. S. (2006). *From Corrections to Community*. Journal of Offender Rehabilitation, 44(2-3), 31–53. https://doi.org/10.1300/J076v44n02_02
- Al Omar, M., Salam, M. & Al-Surimi, K. (2019). *Workplace bullying and its impact on the quality of healthcare and patient safety*. Human Resources for Health, 17(1), 89–89. <https://doi.org/10.1186/s12960-019-0433-x>
- Andersen, T. S, Scott, D. A. Isom, B., H. M., King, S. & Mikell, T. (2020). *What Matters to Formerly Incarcerated Men? Looking Beyond Recidivism as a Measure of Successful Reintegration*. The Prison Journal (Philadelphia, Pa.), 100(4), 488–509. <https://doi.org/10.1177/0032885520939295>
- Apel, R. & Horney, J. (2017). *HOW AND WHY DOES WORK MATTER? EMPLOYMENT CONDITIONS, ROUTINE ACTIVITIES, AND CRIME AMONG ADULT MALE OFFENDERS*. Criminology (Beverly Hills), 55(2), 307–343. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12134>
- Augustine, D. (2019). *Working around the Law: Navigating Legal Barriers to Employment during Reentry*. Law & Social Inquiry, 44(3), 726–751. <https://doi.org/10.1017/lsi.2018.23>
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care : a practical guide* (4th ed., pp. XVII, 194). Open University Press/ McGraw- Hill Education.
- Bakker, A. B, Rodríguez-Muñoz, A. & Sanz Vergel, A. I. (2016). Modelling job crafting behaviours: Implications for work engagement. Human Relations (New York), 69(1), 169–189. <https://doi.org/10.1177/0018726715581690>

- Bhuller, M., Dahl, G. B., Løken, K. V., & Mogstad, M. (2020). *Incarceration, Recidivism, and Employment*. *The Journal of Political Economy*, 128(4), 1269–1324. <https://doi.org/10.1086/705330>
- Borge, A. I. H. (2010). *Resiliens : risiko og sunn utvikling* (2. utg., p. 197). Gyldendal akademisk.
- Condry, R. (2007). *Families shamed : the consequences of crime for relatives of serious offenders*. Willan Pub.
- Cooke, A., Ford, R., Thompson, T., Wharne, S. & Haines, P. (1994). "Something to lose": Case management for mentally disordered offenders. *Journal of Mental Health* (Abingdon, England), 3(1), 59–67. <https://doi.org/10.3109/09638239409003779>
- Cherney, A. & Fitzgerald, R. (2016). *Finding and Keeping a Job*. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 60(1), 21–37. <https://doi.org/10.1177/0306624X14548858>
- Dalland, O., & Keeping, D. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave.). Gyldendal.
- Dalteg, A. & Levander, S. (1998). Twelve thousand crimes by 75 boys: A 20-year follow-up study of childhood hyperactivity. *The Journal of Forensic Psychiatry*, 9(1), 39–57. <https://doi.org/10.1080/09585189808402178>
- Davis, C., Bahr, S. J. & Ward, C. (2013). *The process of offender reintegration: Perceptions of what helps prisoners reenter society*. *Criminology & Criminal Justice*, 13(4), 446–469. <https://doi.org/10.1177/1748895812454748>
- Departementene. (2017). *Redusert tilbakefall til ny kriminalitet*. Hentet 30. mars 2021 fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/3f8ac79225654863ad3f9b0e082>

[bf9f0/g-0440-b_redusert-tilbakefall_net.pdf](#)

Espnes, G. A., & Smedslund, G. (2009). *Helsepsykologi* (2. utg., p. 445). Gyldendal akademisk.

Goffman, E. (1972). *Stigma : den avvikandes roll och identitet* (2. omarbetade uppl., p. 168). Norstedts Akademiska Förlag.

Goffman, E., Kristiansen, S., Jacobsen, M. H., & Gooseman, B. (2009). *Stigma : om avvigerens sociale identitet* (2. udg., p. 208). Samfundslitteratur.

Gravås, T. F. (2011). *Karriereveiledning og etikk*. I Gravås, T. F., & Gaarder, I. E. *Karriereveiledning* (p. 56-76). Universitetsforl.

Hagtvet, H. (2005). *Undersøkelse om rekruttering av arbeidskraft* (PB-0890 nr. 1).
https://www.nav.no/_/attachment/download/c392a705-0f6d-4246-ae94-371e52325b98:8cbd0f96f2078b85c648671baa80ba4b7d6502cb/rapport-1-2005-rekruttering.pdf

Harju, L. K., & Hakanen, J. J. (2016). *An employee who was not there: a study of job boredom in white-collar work*. *Personnel Review*, 45(2), 374–391.
<https://doi.org/10.1108/PR-05-2015-0125>

Harju, L., Hakanen, J. J., & Schaufeli, W.B. (2014). Job boredom and its correlates in 87 Finnish organizations. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 56(9), 911–918.
<https://doi.org/10.1097/JOM.0000000000000248>

Helsebiblioteket. (2016, 3. juni). *PICO*.
<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/sporsmalsformulering/pico>

Helsebiblioteket. (2016, 3. juni). *Sjekklister*.

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/kritisk-vurdering/sjekklister>

Høydahl, E., (2008, 8. oktober). *Vestlig og ikke-vestlig - ord som ble for store og gikk ut på dato*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/vestlig-og-ikke-vestlig-ord-som-ble-for-store-og-gikk-ut-paa-dato>

Håkonsen, K. M. (2014). *Psykologi og psykiske lidelser* (5. utg., p. 454). Gyldendal akademisk.

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring : innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg., p. 294). Høyskoleforl.

Jensen, E. (2013). *Levekår og kriminalitet*. Oslo: KRUS. Hentet fra <https://krus.brage.unit.no/krus-xmlui/handle/11250/160431>

KRUS. (2019). *Arbeid og utdanning*. Tilbakeføring. Hentet 20.04.2021 fra <https://xn--tilbakefring-2jb.no/utdanning-og-jobb/>

KRUS. (2019). *Tilbakeføring*. Hentet 20.04.2021 fra <https://xn--tilbakefring-2jb.no/>

LeBel, T. P. (2012). *Invisible Stripes? Formerly Incarcerated Persons' Perceptions of Stigma*. *Deviant Behavior*, 33(2), 89–107. <https://doi.org/10.1080/01639625.2010.538365>

Loukidou, L., Loan-Clarke, J. & Daniels, K. (2009). *Boredom in the workplace: More than monotonous tasks*. *International Journal of Management Reviews : IJMR*, 11(4), 381–405. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2009.00267.x>

Løvaas, E. K., & Dahl, T. (2013). *Rusmiddelbruk og ADHD : hvordan forstå og hjelpe?* (p. 387). Gyldendal akademisk.

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G. & the PRISMA Group. (2009).

Reprint—Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *Physical Therapy*, 89(9), 873–880.
<https://doi.org/10.1093/ptj/89.9.873>

Mowen, T. J., & Boman, J. H. (2019). *Do We Have It All Wrong? The Protective Roles of Peers and Criminogenic Risks From Family During Prison Reentry*. *Crime and Delinquency*, 65(5), 681–704.
<https://doi.org/10.1177/0011128718800286>

Pager, D., Western, B. & Sugie, N. (2009). *Sequencing Disadvantage: Barriers to Employment Facing Young Black and White Men with Criminal Records*. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 623(1), 195–213. <https://doi.org/10.1177/0002716208330793>

Pandeli, J. & O'Regan, N. (2020). *Risky Business? The Value of Employing Offenders and Ex-Offenders: An Interview With James Timpson, Chief Executive of Timpson*. *Journal of Management Inquiry*, 29(2), 240–247.
<https://doi.org/10.1177/1056492619836167>

Palmer, C. & Christian, J. (2019). *Work matters: formerly incarcerated men's resiliency in reentry*. *Equality, Diversity and Inclusion an International Journal*, 38(5), 583–598. <https://doi.org/10.1108/EDI-10-2018-0177>

Petersen, T., Saporta, I. & Seidel, M-D. L. (2000). *Offering a job: Meritocracy and social networks*. *The American Journal of Sociology*, 106(3), 763–816.
<https://doi.org/10.1086/318961>

Pogrebin, M., West-Smith, M., Walker, A. & Unnithan, N. P. (2014). *Employment Isn't Enough*. *Criminal Justice Review (Atlanta, Ga.)*, 39(4), 394–410. <https://doi.org/10.1177/0734016814540303>

Power, J. & Nolan, A. (2017). *What Makes a "Good Job" after Incarceration? Perceptions of Offenders in the Community*. *Journal of Correctional Education (1974)*, 68(3), 53–71.

- Ray, B, Grommon, E. & Rydberg, J. (2016). *Anticipated Stigma and Defensive Individualism During Postincarceration Job Searching*. *Sociological Inquiry*, 86(3), 348–371. <https://doi.org/10.1111/soin.12124>
- Revold, M. K. (2015). *Innsattes levekår 2014 : før, under og etter soning* (Statistisk sentralbyrå nr. 2015/47). <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/attachment/244272?ts=150b8c1bce0>
- Rösler, M., Retz, W., Yaqoobi, K., Burg, E. & Retz-Junginger, P. (2009). *Attention deficit/hyperactivity disorder in female offenders: prevalence, psychiatric comorbidity and psychosocial implications*. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 259(2), 98–105. <https://doi.org/10.1007/s00406-008-0841-8>
- Sakai, D. (2019). *Who is peer reviewed? Comparing publication patterns of peer-reviewed and non-peer-reviewed papers in Japanese political science*. *Scientometrics*, 121(1), 65–80. <https://doi.org/10.1007/s11192-019-03197-7>
- Schiefloe, P. M. (2018). *Mennesker og samfunn : innføring i sosiologisk forståelse* (3. utg., p. 532). Fagbokforl.
- Sheppard, A. & Ricciardelli, R. (2020). *Employment after prison: Navigating conditions of precarity and stigma*. *European Journal of Probation*, 12(1), 34–52. <https://doi.org/10.1177/2066220320908251>
- Skardhamar, T. (2017). Lovbrytere. I Lomell, H. M., & Skilbrei, M.-L., *Kriminologi* (p. 82-98). Universitetsforl.
- Skardhamar, T. & Telle, K. (2009, 5. oktober). *Livet etter soning - hindrer arbeid tilbakefall?*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/livet-etter-soning-hindrer-arbeid-tilbakefall>

- Skog, O.-J. (2006). *Skam og skade : noen avvikssosiologiske temaer* (p. 315). Gyldendal akademisk.
- Solstad, A. (2017). *Pengene og livet : økonomisk rådgivning i sosialt arbeid* (3. utg., p. 211). Universitetsforl.
- Spjelkavik, Ø. & Frøyland, K. (2014). *Inkluderingskompetanse : ordinært arbeid som mål og middel* (p. 365). Gyldendal akademisk.
- Støren, I. (2013). *Bare søk! : praktisk veiledning i å gjennomføre litteraturstudie* (2. utg., p. 71). Cappelen Damm.
- Svendsen, L. F. H., & Holm-Hansen, L. (2011). *Arbeidets filosofi* (p. 167). Universitetsforl.
- Ugelvik, T. (2017). Fengsel. I Lomell, H. M., & Skilbrei, M.-L., *Kriminologi* (p. 171-189). Universitetsforl.
- Underlid, K. (2005). *Fattigdommens psykologi : oppleving av fattigdom i det moderne Noreg* (p. 264). Samlaget.
- Van der Heijden, G, A. H., Schepers, J. J. L. & Nijssen, E. J. (2012). *Understanding workplace boredom among white collar employees: Temporary reactions and individual differences*. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 21(3), 349–375.
<https://doi.org/10.1080/1359432X.2011.578824>
- Visher, C. A., Debus-Sherrill, S. A., & Yahner, J. (2011). *Employment After Prison: A Longitudinal Study of Former Prisoners*. *Justice Quarterly*, 28(5), 698–718. <https://doi.org/10.1080/07418825.2010.535553>
- Young, S., Gudjonsson, G. H., Chitsabesan, P., Colley, B., Farrag, E., Forrester, A., Hollingdale, J., Kim, K., Lewis, A., Maginn, S., Mason, P., Ryan, S., Smith, J.,

Woodhouse, E. & Asherson, P. (2018). *Identification and treatment of offenders with attention-deficit/hyperactivity disorder in the prison population: A practical approach based upon expert consensus*. BMC Psychiatry, 18(1), 281–281. <https://doi.org/10.1186/s12888-018-1858-9>

Young, S., Gudjonsson, G. H., Wells, J., Asherson, P., Theobald, D., Oliver, B., Scott, C. & Mooney, A. (2009). *Attention deficit hyperactivity disorder and critical incidents in a Scottish prison population*. Personality and Individual Differences, 46(3), 265–269. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.10.003>

Vedlegg 1 - Litteratormatrise

Oppsummering av de inkluderte forskningsartiklene

	Pogrebin et al., 2014	Cherney et al., 2016	Davis et al., 2013	Power et al., 2017	Andersen et al., 2020
Tittel	Employment Isn't Enough: Financial Obstacles Experienced by Ex-Prisoners During the Reentry Process	Finding and keeping a job: The value and meaning of employment for parolees	The process of offender reintegration: Perceptions of what helps prisoners reenter society	What Makes a "Good Job" after Incarceration? Perceptions of Offenders in the Community	What Matters to Formerly Incarcerated Men? Looking Beyond Recidivism as a Measure of Successful Reintegration
Hensikt	undersøke økonomiske forpliktelser som kan påvirke tidligere lovbruyeres mulighet til å få et økonomisk fotfeste, også når de er ansatt	undersøke hva utdanning og sysselsetting hadde å si for vellykket tilbakeføring blant løslatte. 50 voksne prøveløslatte ble intervjuet i løpet av en periode på 3 måneder	undersøke reintegrering til samfunnet fra lovbruyeres perspektiv	undersøke hva lovbruyere anså som en «god jobb», og undersøke hvordan sysselsetting har påvirket vellykket tilbakeføring	undersøke hva nylig løslatte anså som vellykket tilbakeføring
Studiedesign	Semi-strukturert intervju	Semi-strukturert intervju	Dybdeintervju	Semi-strukturert intervju	Dybdeintervju
Forskningsland	USA	Australia	USA	Canada	USA
Deltakere	70 prøveløslatte. 48 menn og 22 kvinner	50 prøveløslatte. 42 menn og 8 kvinner	16 løslatte. 14 menn og 2 kvinner	10 prøveløslatte menn	12 løslatte menn
Alder (gjennomsnittlig)	29 år	Ingen informasjon	35 år	Ingen informasjon	48 år

Vedlegg 2 – Kvalitetsvurdering

Sjekkliste for vurdering av en kvalitativ studie

Del A: innledende vurdering	Andersen et al., 2020	Cherney et al., 2016	Davis et al., 2013	Pogrebin et al., 2014	Power et al., 2017
Er formålet med studien klart formulert?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Er kvalitativ metode hensiktsmessig for å få svar på problemstillingen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Er utformingen av studien hensiktsmessig for å finne svar på problemstillingen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Er utvalgsstrategien hensiktsmessig for å besvare problemstillingen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ble dataene samlet inn på en slik måte at problemstillingen ble besvart?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Ble det gjort rede for bakgrunnsforhold som kan ha påvirket fortolkningen av data?	Ja	Uklart	Ja	Ja	Ja
Er etiske forhold vurdert?	Ja	Ja	Ja	Ja	Uklart
Går det klart frem hvordan analysen ble gjennomført? Er fortolkningen av data forståelig, tydelig og rimelig?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Basert på svarene dine på punkt 1–8 over, mener du at resultatene fra denne studien er til å stole på?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Del B: Hva er resultatene?					
Er funnene klart presentert?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Del C: Kan resultatene være til hjelp i praksis?					
Hvor nyttige er funnene fra denne studien?	Jeg vurderer at funnene er nyttig.	Jeg vurderer at funnene er nyttig.	Jeg vurderer at funnene er nyttig.	Jeg vurderer at funnene er nyttig.	Jeg vurderer at funnene er nyttig.

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300

Predefinert informasjon

Startdato:	10-05-2021 14:42	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	19-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
Flowkode:	203 BSV5-300 1 BO 2021 VÅR		
Intern sensor:	Inger Johanne Solheim		

Deltaker

Kandidatnr.:	252
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7941
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei